

Wprowadzenie	11
Rozdział 1. Charakterystyka relacji dorastających dzieci z rodzicami.....	15
1.1. Relacje rodzice–dorastające dzieci z perspektywy ujęcia systemowego.....	17
1.2. Rozwój młodzieży i jej relacje z rodzicami w kontekście modelu Selekcji–Optymalizacji–Kompensacji (SOC) Paula Baltesa.....	22
1.3. Relacje nastolatków z rodzicami w ujęciu interakcyjnym.....	25
1.4. Konflikt jako najczęściej opisywana forma interakcji rodziców z dorastającymi dziećmi	40
1.5. W kierunku modelu uwarunkowań relacji rodziców z dorastającymi dziećmi – propozycja własna	48
1.6. Konflikty młodzieży z rodzicami w świetle badań własnych.....	53
1.6.1. Metodyka badań własnych	54
1.6.2. „Dziedziny konfliktowe” między rodzicami a nastolatkami wyróżnione metodą analizy czynnikowej.....	55
1.6.3. Nieporozumienia z rodzicami w ocenie młodzieży i rodziców.....	56
1.6.4. Najbardziej i najmniej konfliktorodne dziedziny relacji z rodzicami w ocenie nastolatków.....	60
1.6.5. Obraz nieporozumień z rodzicami w percepcji młodzieży gimnazjalnej i licealnej	62
1.6.6. Różnice płciowe w zakresie częstotliwości i nasilenia nieporozumień z rodzicami w poszczególnych dziedzinach konfliktowych	64
1.6.7. Zmiana w relacjach z rodzicami w ocenie młodzieży gimnazjalnej i licealnej.....	66
1.6.8. Charakterystyka relacji rodziców z dorastającymi dziećmi – dyskusja wyników ...	68
1.7. Podsumowanie	72
Rozdział 2. Biologiczne uwarunkowania relacji nastolatków z rodzicami	73
2.1. Dojrzewanie biologiczne źródłem zmian w relacjach rodziców z dorastającymi dziećmi	73
2.2. Cechy temperamentu biologicznym czynnikiem określającym jakość relacji nastolatków z rodzicami.....	84
2.3. Związek cech temperamentu dorastających z jakością relacji z rodzicami w świetle badań własnych	86
2.3.1. Metodyka badań własnych	88
2.3.2. Związek cech temperamentu młodzieży ze wskaźnikami ich relacji z rodzicami w percepcji nastolatków	89
2.3.3. Związek cech temperamentu młodzieży ze wskaźnikami ich relacji z rodzicami w percepcji rodziców.....	97
2.3.4. Znaczenie cech temperamentu nastolatków dla jakości ich relacji z rodzicami – dyskusja wyników	102

2.4. Podsumowanie	104
Rozdział 3. Zmiany w procesach poznawczych nastolatków źródłem nieporozumień z rodzicami	107
3.1. Zmiany w procesach przetwarzania informacji u adolescentów	108
3.2. Myślenie formalno-operacyjne nową jakością rozumowań nastolatków	109
3.3. Adaptacyjny charakter myślenia postformalnego.....	114
3.4. Zmiany w postawie epistemicznej młodzieży i ich znaczenie w interakcjach społecznych.....	117
3.5. Reprezentacje umysłowe młodzieży i rodziców wybranych aspektów świata społecznego.....	121
3.6. Zdolności umysłowe młodzieży i rodziców jako predyktory jakości ich wzajemnych relacji na podstawie badań własnych.....	124
3.6.1. Metodyka badań własnych	125
3.6.2. Charakterystyki myślenia młodzieży i jej rodziców na podstawie badań własnych.....	126
3.6.3. Zdolności poznawcze młodzieży i jej rodziców – dyskusja wyników	131
3.6.4. Związki zdolności poznawczych adolescentów z jakością ich wzajemnych relacji na podstawie ocen tych relacji dokonanych przez młodzież.....	133
3.6.5. Udział cech myślenia młodzieży w zmienności wskaźników ich relacji z rodzicami według ocen rodziców	137
3.6.6. Związek zdolności poznawczych młodzieży z jakością relacji z rodzicami – dyskusja wyników	140
3.6.7. Cechy temperamentu młodzieży jako moderator związku ich zdolności umysłowych z jakością relacji z rodzicami.....	142
3.6.8. Cechy temperamentu młodzieży jako moderator związku ich zdolności umysłowych z jakością relacji z rodzicami – dyskusja wyników	158
3.6.9. Rozumowanie rodziców czynnikiem warunkującym jakość ich relacji z nastolatkami.....	160
3.7. Udział rozumowania rodziców w kształtowaniu się ich relacji z nastolatkami interpretacja wyników badań własnych	168
3.8. Podsumowanie.....	170
Rozdział 4. Proces budowania tożsamości przez dorastających i jego znaczenie dla relacji rodzice-dzieci.....	173
4.1. Okres dorastania czasem budowania własnej tożsamości	173
4.2. Uwarunkowania i funkcje tożsamości w rozwoju nastolatków.....	177
4.3. Rozwój tożsamości dorastających w kontekście ich relacji z rodzicami.....	183
4.4. Związek buntu młodzieńczego ze stylami tożsamości – badania własne.....	192
4.4.1. Metodyka badań własnych	193
4.4.2. Charakterystyka buntu młodzieńczego i stylów tożsamości badanej młodzieży	193
4.4.3. Związek między poziomem buntu młodzieńczego a stylami tożsamości młodzieży	196
4.4.4. Udział buntu młodzieńczego w kształtowaniu relacji adolescentów z rodzicami – badania własne.....	199
4.4.5. Związek stylów tożsamości adolescentów z jakością ich relacji z rodzicami – badania własne.....	201
4.4.6. Udział stylów tożsamości w powstawaniu nieporozumień rodziców z nastolatkami w różnych fazach ich dorastania	210
4.4.7. Udział buntu młodzieńczego i stylów budowania tożsamości w kształtowaniu relacji adolescentów z rodzicami – dyskusja wyników.....	214
4.5. Podsumowanie.....	219
Rozdział 5. Kulturowe uwarunkowania relacji adolescentów z rodzicami. Czy konflikt rodzice-dorastające dzieci jest konfliktem pokoleń?.....	221

5.1. Rozstrzygnięcia terminologiczne dotyczące pojęć pokolenie, luka pokoleniowa i zmiana społeczna	222
5.2. Relacje rodzice–dorastające dzieci w kulturach postfiguratywnych oraz kofiguratywnych i prefiguratywnych	227
5.3. Kultura a wychowawcze oddziaływanie rodziców na przykładzie kultur indywidualistycznych i wspólnotowych obecnych w grupach etnicznych społeczeństwa amerykańskiego.....	230
5.4. Różnice generacyjne źródłem konfliktów między rodzicami a dorastającymi dziećmi.....	233
5.5. Międzypokoleniowa transmisja systemu wartości w obrębie rodziny	237
5.6. Światopogląd nastolatków – uwarunkowania kulturowe czy niezależność kulturowa?	238
5.7. Różnice w światopoglądzie nastolatków i ich rodziców czynnikiem warunkującym ich wzajemne konflikty w świetle badań własnych	242
5.7.1. Metodyka badań własnych	243
5.7.2. Różnice w światopoglądzie nastolatków i ich rodziców	244
5.7.3. Znaczenie różnic światopoglądowych nastolatków i ich rodziców dla jakości wzajemnych relacji – interpretacja wyników badań własnych	254
5.8. Podsumowanie	257
Rozdział 6. Wspomaganie młodzieży w rozwiązywaniu społecznych, codziennych problemów ...	259
6.1. Model badań interwencyjnych.....	261
6.2. Stymulowanie rozwoju poznawczego młodzieży licealnej – badania własne.....	263
6.2.1. Metodyka badań własnych	263
6.3. Rezultaty stymulacji procesów poznawczych – prezentacja wyników badań własnych....	269
6.3.1. Zmiany w poziomie rozumowania formalno-operacyjnego nastolatków mierzonego w TOF pod wpływem działań interwencyjnych.....	270
6.3.2. Wpływ działań interwencyjnych na rozwój cech postformalnego myślenia licealistów mierzonego dylematami Testu „Codzienne problemy”	274
6.3.3. Zmiany w obrębie wiedzy epistemicznej u licealistów uczestniczących w treningach wspomagających rozwój poznawczy	278
6.3.4. Interpretacja zmian w różnych formach aktywności poznawczej pod wpływem działań stymulacyjnych	282
6.3.5. Modyfikacja poziomu buntu młodzieńczego w wyniku przeprowadzonej stymulacji procesów poznawczych licealistów	286
6.3.6. Modyfikacja relacji rodzice–dorastające dzieci w wyniku stymulacji procesów poznawczych nastolatków	296
6.3.7. Porównanie dynamiki zmian w obrębie rozwoju poznawczego, buntu młodzieńczego i jakości relacji z rodzicami pod wpływem działań interwencyjnych	306
Rozdział 7. Podsumowanie	309
7.1. Ograniczenia prezentowanych badań	314
7.2. Końcowe uwagi w dyskusji nad konfliktowym charakterem relacji dorastających dzieci z rodzicami	315
ANEKS I.....	321
ANEKS II.....	322
ANEKS III	324
ANEKS IV	326
ANEKS V	327
ANEKS VI	328
Bibliografia	343
Summary	369
Indeks terminów.....	373
Indeks nazwisk.....	379